

SỰ CẦN THIẾT CỦA KHUNG ĐÁNH GIÁ CHÍNH SÁCH KHỞI NGHIỆP SÁNG TẠO

Trần Thị Nguyệt^{1*}

¹Khoa Luật, Đại học Kinh tế Quốc dân *

Email: nguyettt@neu.edu.vn

Ngày nhận bài: 25/03/2025

Ngày nhận bài sửa sau phản biện: 06/06/2025

Ngày chấp nhận đăng: 13/06/2025

TÓM TẮT

Bài viết sử dụng phương pháp phân tích và diễn giải nhằm làm rõ cơ sở lý thuyết và luận giải sự cần thiết của việc xây dựng khung đánh giá chính sách khởi nghiệp sáng tạo. Tính cấp thiết của khung đánh giá này được lý giải từ nhiều khía cạnh: bảo đảm hiệu quả thực thi chính sách, tối ưu hóa việc phân bổ và sử dụng nguồn lực, kiến tạo môi trường thuận lợi cho đổi mới sáng tạo, thúc đẩy sự phát triển bền vững, đồng thời nâng cao khả năng thích ứng với các biến động. Trên cơ sở đó, bài viết không chỉ xác định giá trị ứng dụng thực tiễn mà còn khẳng định vai trò then chốt của việc thiết lập một khung đánh giá chính sách hiệu quả trong lĩnh vực khởi nghiệp sáng tạo tại Việt Nam.

Từ khóa: khởi nghiệp sáng tạo, khung đánh giá chính sách, sự cần thiết.

THE NECESSITY OF AN EVALUATION FRAMEWORK FOR INNOVATIVE STARTUP POLICIES

ABSTRACT

This study employs analytical and interpretive methods to elucidate the theoretical foundations and demonstrate the necessity of developing an evaluation framework for innovative startup policies. The urgency of such a framework is justified from several perspectives: ensuring policy implementation effectiveness, optimizing resource allocation and utilization, fostering an enabling environment for innovation, promoting sustainable development, and enhancing adaptability to change. Accordingly, the study not only identifies its practical applications but also underscores the pivotal role of establishing a comprehensive framework to evaluate the effectiveness of innovative startup policies in Vietnam.

Keywords: innovative startups, necessity, policy evaluation framework.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Khởi nghiệp sáng tạo giữ vai trò then chốt trong nền kinh tế tri thức hiện đại. Các doanh nghiệp đổi mới sáng tạo không chỉ thúc đẩy tiến bộ công nghệ mà còn tạo ra những giá trị văn hóa, xã hội và kinh tế lớn

lao. Do đó, việc xây dựng các chính sách khởi nghiệp sáng tạo có tầm quan trọng đặc biệt trong các chiến lược phát triển kinh tế quốc gia và toàn cầu. Tuy nhiên, các chính sách này chỉ có thể phát huy tối đa hiệu quả khi được đánh giá và điều chỉnh một cách có

hệ thống và khoa học. Trong bối cảnh đó, sự hiện diện của một khung đánh giá chính sách khởi nghiệp sáng tạo là yêu cầu tất yếu và không thể phủ nhận.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Nghiên cứu này chủ yếu vận dụng phương pháp phân tích và diễn giải nhằm làm sáng tỏ, đối chiếu và khẳng định các kết quả lý thuyết liên quan đến khung đánh giá chính sách khởi nghiệp sáng tạo, đồng thời nhấn mạnh sự cần thiết của một khung đánh giá chính sách khởi nghiệp sáng tạo.

3. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

3.1. Cơ sở lý thuyết về khung đánh giá chính sách khởi nghiệp sáng tạo

Khởi nghiệp là quá trình cá nhân khởi nghiệp vận dụng những ý tưởng mới, nhận diện những cơ hội mới và huy động các nguồn lực, từ đó nỗ lực tạo ra các công ty và công việc mới, sự tổ chức và đổi mới dân hình thành. Đó là quá trình liên quan đến sự chấp nhận rủi ro khi đưa ra sản phẩm và dịch vụ mới đến với nền kinh tế (Moghimi & Fazlolah, 2001). *Khởi nghiệp sáng tạo* là một mô hình kinh doanh tập trung vào việc sử dụng sự sáng tạo, đổi mới và công nghệ để phát triển sản phẩm hoặc dịch vụ mới, phục vụ nhu cầu thị trường. Sự sáng tạo này không chỉ liên quan đến lĩnh vực công nghệ mà còn bao gồm các ngành văn hóa, nghệ thuật, truyền thông và thiết kế. Các doanh nghiệp sáng tạo đóng góp vào sự chuyển đổi của nền kinh tế từ sản xuất vật chất sang nền kinh tế dựa trên trí thức và giá trị sáng tạo. Tốc độ tăng trưởng gắn với ý tưởng sáng tạo mới là yếu tố quan trọng nhất xác định đó là một startup (Graham, 2005). Mặc dù các nghiên cứu về khởi nghiệp sáng tạo đã chỉ ra những lợi ích rõ rệt của mô hình này đối với nền kinh tế nhưng không phải tất cả các quốc gia đều có chiến lược hỗ trợ và đánh giá chính sách hiệu quả. *Khung đánh giá chính sách* là một công cụ quan trọng giúp các nhà hoạch định chính sách có thể theo dõi, đánh giá và điều chỉnh các chính sách đã thực thi. Khung đánh giá này không chỉ giúp đánh giá tính hiệu quả của các chương trình hỗ trợ mà còn xác định các yếu tố cần thiết để tối ưu hóa chính sách trong bối cảnh thay đổi nhanh chóng của thị trường và

công nghệ. Khung đánh giá chính sách khởi nghiệp sáng tạo có thể bao gồm các yếu tố sau: (i) tính khả thi của chính sách, (ii) tác động đến các doanh nghiệp sáng tạo, (iii) khả năng duy trì bền vững, (iv) hiệu quả kinh tế và xã hội và (v) sự linh hoạt của chính sách.

Trên thế giới, nhiều quốc gia đã thực hiện các chiến lược hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo và có những chính sách rõ ràng và bài bản. Các chính sách này tập trung vào việc thúc đẩy sự đổi mới sáng tạo, phát triển nguồn lực tài chính, cung cấp đào tạo và hỗ trợ doanh nghiệp, đặc biệt là trong các lĩnh vực công nghệ, nghệ thuật và truyền thông. Tuy nhiên, việc áp dụng các chính sách này chưa hoàn toàn đồng bộ ở các quốc gia đang phát triển. Tại Việt Nam, mặc dù Chính phủ đã có những chính sách nhằm khuyến khích khởi nghiệp sáng tạo, nhưng việc đánh giá hiệu quả của các chính sách này còn thiếu các công cụ và phương pháp luận rõ ràng. Một số chương trình hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo, chẳng hạn như Quỹ Đầu tư Khởi nghiệp sáng tạo (VietChallenge) mặc dù đã có tác động tích cực nhưng thiếu các tiêu chí và khung đánh giá cụ thể để xác định được hiệu quả của chúng trong dài hạn (Vietnam National Innovation Center & Do Ventures, 2023).

3.2. Sự cần thiết của một khung đánh giá chính sách khởi nghiệp sáng tạo

3.2.1. Đảm bảo hiệu quả của các chính sách

Một khung đánh giá chính sách rõ ràng đóng vai trò là công cụ quan trọng hỗ trợ các nhà hoạch định chính sách nhận diện điểm mạnh, điểm hạn chế của các chính sách hiện hành, từ đó có cơ sở điều chỉnh nhằm nâng cao hiệu quả thực thi. Nếu không có khung đánh giá rõ ràng, việc xác định mức độ thành công hoặc thất bại của các chính sách sẽ gặp khó khăn, điều này làm giảm khả năng điều chỉnh hoặc cải tiến các chính sách một cách kịp thời. Tính hiệu quả của chính sách khởi nghiệp sáng tạo thường được đo lường qua các tiêu chí như sự phát triển của các doanh nghiệp sáng tạo, khả năng tạo ra việc làm, sự đổi mới và khả năng cạnh tranh của các doanh nghiệp trong nền kinh tế sáng tạo. Khung đánh giá chính sách giúp xác định liệu các mục tiêu đề ra có đạt được hay không và các biện pháp cần thiết để khắc phục những vấn đề phát sinh.

Theo nghiên cứu của Tổ chức Hợp tác và Phát triển Kinh tế (OECD), các khung đánh giá chính sách giúp xác định rõ ràng các mục tiêu, chỉ số đo lường và kết quả mong đợi từ các chương trình hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo, từ đó có thể đánh giá chính xác hiệu quả của các chính sách này và đưa ra những điều chỉnh hợp lý nếu cần thiết. Khung đánh giá có thể giúp xác định liệu các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo có nhận được sự hỗ trợ đầy đủ về tài chính, cơ sở hạ tầng, nguồn lực con người và thị trường hay không. Nếu các chính sách không đem lại kết quả như mong đợi, khung đánh giá sẽ chỉ ra nguyên nhân và giúp cải thiện các chiến lược hỗ trợ trong tương lai (OECD, 2018).

Hơn nữa, một khung đánh giá chính sách rõ ràng còn giúp tránh việc sử dụng lãng phí các nguồn lực công, vốn thường xuyên là một vấn đề lớn trong việc triển khai các chính sách hỗ trợ. Để đạt được hiệu quả cao, cần phải có những phương pháp đánh giá chính xác về mức độ sử dụng hiệu quả nguồn lực tài chính, nhân lực và các chương trình hỗ trợ khác. Các báo cáo đánh giá định kỳ dựa trên các chỉ số định lượng và định tính sẽ giúp các nhà quản lý chính sách hiểu rõ hơn về sự tác động của các chương trình đến cộng đồng doanh nghiệp sáng tạo và có cơ sở để đưa ra các quyết định điều chỉnh (UNESCO, 2020). Hơn thế nữa, trong báo cáo này, UNESCO nhấn mạnh tầm quan trọng của các công cụ giám sát, đánh giá định kỳ (monitoring & evaluation) để theo dõi tác động của chính sách và chương trình khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo đối với xã hội và nền kinh tế. Báo cáo cũng đề xuất sử dụng chỉ số định lượng và định tính để hỗ trợ các nhà hoạch định chính sách đưa ra quyết định dựa trên bằng chứng.

Những chính sách khởi nghiệp sáng tạo đã có ảnh hưởng tích cực đến sự phát triển của các ngành công nghiệp sáng tạo như âm nhạc, điện ảnh và phần mềm nhưng chỉ khi các chính sách này được đánh giá một cách chi tiết và liên tục (UK Department for Digital, Culture, Media and Sport, 2016). Báo cáo này phân tích chi tiết sự phát triển của các ngành công nghiệp sáng tạo tại Vương quốc Anh (như âm nhạc, điện ảnh, phần mềm, trò chơi

điện tử, quảng cáo, thiết kế, xuất bản...) trong đó nhấn mạnh vai trò của các chính sách hỗ trợ sáng tạo và tầm quan trọng của việc đánh giá thường xuyên để đảm bảo chính sách thực sự mang lại hiệu quả lâu dài. Nếu không có hệ thống đánh giá, các chương trình có thể sẽ thiếu sự thích ứng cần thiết với những thay đổi nhanh chóng của thị trường sáng tạo toàn cầu. Như vậy, việc áp dụng một khung đánh giá chính sách rõ ràng không chỉ giúp đảm bảo rằng các chính sách khởi nghiệp sáng tạo đạt được mục tiêu mong đợi mà còn giúp tối ưu hóa các nguồn lực được phân bổ cho các chương trình hỗ trợ, từ đó đạt được hiệu quả kinh tế và xã hội cao hơn.

3.2.2. Tối ưu hóa phân bổ và sử dụng nguồn lực

– Quản lý và phân bổ tài nguyên hiệu quả

Khởi nghiệp sáng tạo đòi hỏi đầu tư vào các lĩnh vực như nghiên cứu và phát triển (R&D), công nghệ, đào tạo nguồn nhân lực và cơ sở hạ tầng hỗ trợ (chẳng hạn như không gian làm việc chung, các trung tâm nghiên cứu và phát triển hoặc các chương trình hỗ trợ tài chính). Tuy nhiên, nguồn lực tài chính thường có hạn và phải được phân bổ một cách hiệu quả. Việc không có một khung đánh giá rõ ràng có thể dẫn đến tình trạng phân bổ tài nguyên thiếu hiệu quả, gây lãng phí nguồn lực và không đạt được kết quả tối ưu. Khung đánh giá chính sách sẽ giúp xác định các ưu tiên trong việc phân bổ nguồn lực, bảo đảm rằng các nguồn lực tài chính và phi tài chính được đầu tư vào những lĩnh vực có khả năng tạo ra giá trị kinh tế và xã hội cao nhất. Việc đánh giá có thể cho phép các nhà quản lý điều chỉnh các chính sách hỗ trợ sao cho phù hợp với nhu cầu thực tế của doanh nghiệp sáng tạo, tránh tình trạng phân bổ quá mức vào những khu vực không mang lại hiệu quả (OECD, 2018).

– Tối ưu hóa việc sử dụng nguồn lực con người

Ngoài tài chính ra còn có một trong những nguồn lực quan trọng khác là nguồn nhân lực. Các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo thường gặp khó khăn trong việc thu hút và duy trì các tài năng sáng tạo, đặc biệt là ở các quốc gia đang phát triển. Để tối ưu hóa nguồn lực con người, khung đánh giá chính sách có

thể cung cấp thông tin về việc doanh nghiệp sáng tạo có đang khai thác tối đa tiềm năng của nhân lực hay không. Nếu chính sách hỗ trợ không giúp nâng cao kỹ năng của đội ngũ nhân sự hoặc không tạo ra cơ hội học hỏi và phát triển nghề nghiệp thì sẽ rất khó để các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo phát triển bền vững.

Khung đánh giá chính sách giúp đo lường được hiệu quả của các chương trình đào tạo, phát triển nghề nghiệp và các cơ hội nâng cao kỹ năng cho các doanh nhân sáng tạo. Ví dụ, một nghiên cứu tại Vương quốc Anh chỉ ra rằng các chính sách tạo ra cơ hội đào tạo và phát triển kỹ năng cho doanh nhân sáng tạo đã giúp tăng tỉ lệ thành công của các doanh nghiệp sáng tạo (UK Department for Digital, Culture, Media and Sport, 2016). Điều này không chỉ tối ưu hóa nguồn lực con người mà còn giúp tạo ra một đội ngũ lao động sáng tạo có năng lực và cam kết với sự phát triển bền vững của ngành.

– Tăng cường hiệu quả của cơ sở hạ tầng hỗ trợ

Bên cạnh các nguồn lực tài chính và con người, cơ sở hạ tầng hỗ trợ cũng đóng vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy sự phát triển của khởi nghiệp sáng tạo. Các không gian làm việc chung, các trung tâm đổi mới sáng tạo và các nền tảng kết nối doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo với các nhà đầu tư và thị trường là những yếu tố không thể thiếu để giúp các doanh nghiệp sáng tạo phát triển. Khung đánh giá chính sách giúp kiểm tra và xác định các yếu tố cơ sở hạ tầng này có được triển khai hiệu quả hay không. Bằng cách đo lường các kết quả thực tế từ các cơ sở hạ tầng hỗ trợ, các nhà hoạch định chính sách có thể điều chỉnh chiến lược đầu tư vào các lĩnh vực cần thiết để tối ưu hóa hiệu quả sử dụng nguồn lực. Các không gian làm việc chung (coworking spaces) đã đóng góp rất lớn vào sự thành công của các doanh nghiệp sáng tạo ở các thành phố lớn trên thế giới. Các không gian này không chỉ cung cấp cơ sở vật chất mà còn tạo ra các cơ hội kết nối và hợp tác, điều này giúp tối ưu hóa việc sử dụng tài nguyên và giảm chi phí cho các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo nhỏ (UNESCO, 2020).

– Cải thiện khả năng phát triển bền vững

Khung đánh giá chính sách cũng giúp đảm bảo rằng các nguồn lực được phân bổ và sử dụng một cách bền vững. Điều này có nghĩa là các chính sách không chỉ mang lại lợi ích ngắn hạn mà còn phải có tác động lâu dài đối với sự phát triển của các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo. Khung đánh giá giúp theo dõi và xác định liệu các doanh nghiệp sáng tạo có thể duy trì hoạt động và phát triển bền vững sau khi các chính sách hỗ trợ kết thúc hay không. Điều này rất quan trọng để tránh sự phụ thuộc quá mức vào hỗ trợ từ Chính phủ và các chương trình tài trợ, từ đó tạo ra một môi trường kinh doanh tự chủ và mạnh mẽ. Các chính sách khởi nghiệp sáng tạo thành công thường đi kèm với việc xây dựng một hệ sinh thái hỗ trợ đa dạng, từ tài chính, cơ sở hạ tầng cho đến nguồn nhân lực và khả năng kết nối quốc tế. Khung đánh giá chính sách sẽ giúp đo lường mức độ bền vững của các hệ sinh thái này, từ đó tối ưu hóa việc sử dụng nguồn lực để phát triển lâu dài.

3.2.3. Xây dựng môi trường hỗ trợ sáng tạo

– Tạo ra một môi trường đổi mới và sáng tạo

Một trong những yếu tố quan trọng nhất đối với khởi nghiệp sáng tạo là một môi trường khuyến khích và thúc đẩy đổi mới sáng tạo. Môi trường này không chỉ bao gồm các điều kiện pháp lý, chính sách hỗ trợ tài chính mà còn là các yếu tố văn hóa, xã hội tạo ra sự tự do và khuyến khích sáng tạo. Khung đánh giá chính sách có thể giúp xác định các yếu tố này có được xây dựng một cách đầy đủ và hiệu quả hay không. Môi trường sáng tạo lý tưởng cần có các yếu tố như sự hợp tác giữa các doanh nghiệp, khả năng tiếp cận tài chính dễ dàng và cơ hội kết nối với các chuyên gia, nhà đầu tư. UNESCO (2020) về môi trường sáng tạo đã chỉ ra rằng các thành phố có nền văn hóa hỗ trợ sáng tạo mạnh mẽ, nơi các doanh nghiệp sáng tạo có thể tự do thử nghiệm và sáng tạo, sẽ thúc đẩy sự đổi mới và khả năng cạnh tranh toàn cầu của các ngành công nghiệp sáng tạo. Khung đánh giá chính sách sẽ giúp theo dõi và đánh giá liệu môi trường này có đủ thúc đẩy sự sáng tạo và đổi mới không.

– Hỗ trợ kết nối cộng đồng sáng tạo

Môi trường sáng tạo không chỉ bao gồm những yếu tố vật chất như cơ sở hạ tầng mà còn bao gồm sự kết nối giữa các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo, các tổ chức nghiên cứu và phát triển, các trường đại học, các nhà đầu tư và các cơ quan Chính phủ. Môi trường hỗ trợ sáng tạo phải tạo ra cơ hội cho sự giao thoa giữa các ngành nghề, giữa các nhóm sáng tạo khác nhau nhằm thúc đẩy sự đổi mới.

Khung đánh giá chính sách có thể giúp đánh giá mức độ hiệu quả của các chương trình kết nối này, từ đó tạo ra những sáng kiến mới hỗ trợ sự giao lưu, hợp tác giữa các bên liên quan. Nhiều quốc gia đã xây dựng các “hệ sinh thái sáng tạo” như các khu vực hoặc không gian làm việc chung (coworking spaces), các trung tâm khởi nghiệp sáng tạo... để thúc đẩy sự hợp tác và tạo ra mạng lưới hỗ trợ cho các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo. Những nghiên cứu đã chỉ ra rằng các không gian làm việc chung và các trung tâm đổi mới sáng tạo đã giúp doanh nghiệp sáng tạo kết nối với nhau, chia sẻ tài nguyên và kiến thức, từ đó phát triển mạnh mẽ hơn (UNESCO, 2020).

– Cung cấp hỗ trợ tài chính và cơ sở hạ tầng cho doanh nghiệp sáng tạo

Một yếu tố quan trọng trong việc xây dựng môi trường hỗ trợ sáng tạo là việc cung cấp các nguồn lực tài chính, cơ sở hạ tầng và các hỗ trợ khác cho doanh nghiệp sáng tạo. Các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo, đặc biệt là trong giai đoạn khởi đầu thường gặp khó khăn trong việc tiếp cận nguồn vốn và cơ sở hạ tầng phù hợp để phát triển ý tưởng của mình thành sản phẩm hoặc dịch vụ thực tế.

Khung đánh giá chính sách giúp theo dõi và đánh giá sự hỗ trợ tài chính từ các chính sách của Chính phủ, các chương trình hỗ trợ của các tổ chức quốc tế và các hình thức đầu tư mạo hiểm vào doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo. Việc đánh giá này giúp xác định liệu nguồn lực tài chính có được phân bổ đúng cách để thúc đẩy sự sáng tạo hay không, đồng thời giúp điều chỉnh các chương trình tài trợ sao cho phù hợp với nhu cầu của các

doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo. Nghiên cứu của OECD (2018) về các chính sách khởi nghiệp sáng tạo đã chỉ ra rằng những quốc gia có chính sách tài chính hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo rõ ràng và minh bạch cộng với một cơ sở hạ tầng phát triển mạnh mẽ có xu hướng tạo ra nhiều doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo thành công và bền vững hơn.

– Thúc đẩy sự hợp tác giữa các bên liên quan

Một môi trường hỗ trợ sáng tạo cũng phải tạo điều kiện thuận lợi cho sự hợp tác giữa các doanh nghiệp sáng tạo và các bên liên quan, bao gồm các tổ chức nghiên cứu, trường đại học, các cơ quan Chính phủ và các tổ chức xã hội. Mỗi quan hệ hợp tác này giúp các doanh nghiệp sáng tạo tiếp cận các nguồn lực hỗ trợ về nghiên cứu, đào tạo và phát triển công nghệ. Khung đánh giá chính sách giúp đánh giá mức độ hiệu quả của các chương trình hợp tác này, từ đó tạo ra các cơ hội mới cho các doanh nghiệp sáng tạo trong việc phát triển ý tưởng và sản phẩm của mình.

Các quốc gia có môi trường sáng tạo hỗ trợ thường có hệ thống hợp tác mạnh mẽ giữa các trường đại học, viện nghiên cứu và doanh nghiệp. Việc này không chỉ thúc đẩy đổi mới sáng tạo mà còn giúp các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo cải tiến sản phẩm và dịch vụ của mình, đồng thời tiếp cận các công nghệ và xu hướng mới nhất trong ngành. OECD (2018) đã nhấn mạnh rằng sự hợp tác giữa các bên liên quan trong hệ sinh thái sáng tạo đóng vai trò quan trọng trong việc duy trì sự đổi mới và phát triển bền vững của các ngành công nghiệp sáng tạo.

3.2.4. Thúc đẩy sự bền vững

– Đảm bảo tính bền vững tài chính cho doanh nghiệp sáng tạo

Một trong những yếu tố quan trọng nhất của sự bền vững là khả năng duy trì và phát triển tài chính cho các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo. Các chính sách hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo cần cung cấp các công cụ tài chính dài hạn, thay vì chỉ dựa vào các khoản hỗ trợ ngắn hạn. Khung đánh giá chính sách có thể giúp xác định mức độ bền vững của các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo, đánh giá hiệu quả của các hỗ trợ tài chính như quỹ đầu

tư, các khoản vay ưu đãi hay các chương trình trợ cấp từ Chính phủ. Các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo, đặc biệt trong các giai đoạn đầu thường gặp khó khăn trong việc duy trì dòng tiền và khả năng tiếp cận tài chính khi các hỗ trợ từ bên ngoài giảm dần. Chính vì vậy, một khung đánh giá chính sách sẽ giúp đo lường khả năng tiếp cận nguồn vốn, mức độ tự chủ tài chính của các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo và khả năng phát triển của họ mà không phụ thuộc vào sự hỗ trợ từ Chính phủ hoặc các tổ chức bên ngoài. Các chính sách có thể được điều chỉnh để tạo ra một hệ thống tài chính ổn định và bền vững, giúp các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo duy trì hoạt động lâu dài (OECD, 2018).

– Thúc đẩy sự bền vững xã hội và môi trường

Sự bền vững của các doanh nghiệp sáng tạo không chỉ thể hiện qua yếu tố tài chính mà còn liên quan đến các tác động xã hội và môi trường. Các chính sách khởi nghiệp sáng tạo cần được thiết kế sao cho không chỉ thúc đẩy sự phát triển kinh tế mà còn bảo vệ môi trường và góp phần vào sự phát triển bền vững của cộng đồng. Khung đánh giá chính sách giúp xác định liệu các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo có tuân thủ các nguyên tắc phát triển bền vững hay không, bao gồm việc giảm thiểu tác động xấu đến môi trường, tạo ra giá trị xã hội và phát triển cộng đồng.

Các chính sách hỗ trợ sáng tạo có thể là các chương trình khuyến khích sử dụng nguyên liệu tái chế, tiết kiệm năng lượng và giảm thiểu chất thải trong các sản phẩm sáng tạo. Khung đánh giá giúp đo lường các tác động này và đảm bảo rằng các doanh nghiệp sáng tạo không chỉ phát triển về mặt kinh tế mà còn đóng góp tích cực vào các mục tiêu phát triển bền vững của xã hội và môi trường (UNESCO, 2020). Từ những nhận thức về vai trò của khung đánh giá trong việc theo dõi tác động của các chính sách và chương trình khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và việc đánh giá không chỉ nhằm đo lường hiệu quả kinh tế mà còn phải gắn với mục tiêu phát triển bền vững, đặc biệt liên quan đến xã hội và môi trường đã cho chúng ta thấy điều này đặc biệt có ý nghĩa khi khởi nghiệp sáng tạo không chỉ hướng tới lợi nhuận

mà còn đóng vai trò tích cực đến cộng đồng xã hội và môi trường.

– Đánh giá hiệu quả và sự bền vững của các mô hình hỗ trợ khởi nghiệp

Sự bền vững cũng có thể được hiểu là khả năng duy trì và phát triển các mô hình hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo. Khung đánh giá chính sách giúp đánh giá hiệu quả của các chương trình hỗ trợ như không gian làm việc chung, các trung tâm nghiên cứu và phát triển, các hội nghị kết nối đầu tư và các sáng kiến khác. Khung đánh giá này giúp xác định liệu các mô hình này có thể duy trì hoạt động lâu dài và đáp ứng nhu cầu ngày càng tăng của cộng đồng doanh nghiệp sáng tạo hay không.

Các mô hình hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo cần có một cơ sở vững chắc để phát triển bền vững và khung đánh giá chính sách sẽ giúp đo lường sự hiệu quả của các mô hình này, từ đó có thể điều chỉnh và cải tiến các chương trình hỗ trợ sao cho phù hợp với sự thay đổi của thị trường và nhu cầu của doanh nghiệp sáng tạo. Việc xây dựng và duy trì các mô hình hỗ trợ bền vững giúp các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo không chỉ tồn tại trong ngắn hạn mà còn có thể phát triển và đóng góp lâu dài cho nền kinh tế sáng tạo (UK Department for Digital, Culture, Media and Sport, 2016).

– Đảm bảo sự bền vững trong mối quan hệ giữa các bên liên quan

Sự bền vững của một môi trường sáng tạo cũng phụ thuộc vào mối quan hệ giữa các bên liên quan trong hệ sinh thái sáng tạo, bao gồm các cơ quan Chính phủ, doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo, tổ chức nghiên cứu và cộng đồng. Khung đánh giá chính sách giúp giám sát và đánh giá mối quan hệ này, từ đó đảm bảo rằng các bên liên quan có thể hợp tác một cách hiệu quả và bền vững, tạo ra một hệ sinh thái khởi nghiệp sáng tạo mạnh mẽ và lâu dài.

Việc hợp tác bền vững giữa các cơ quan Chính phủ và doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo có thể tạo ra một môi trường ổn định cho sự đổi mới sáng tạo. Các nghiên cứu chỉ ra rằng, khi các chính sách hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo được thiết kế một cách bền vững, các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo sẽ có khả

năng duy trì và phát triển mà không phụ thuộc vào sự thay đổi nhanh chóng của các chương trình hỗ trợ (OECD, 2018).

3.2.5. Tăng cường khả năng thích ứng với thay đổi

Các chính sách cần có khả năng điều chỉnh và thay đổi để đáp ứng với các biến động không ngừng của kinh tế, công nghệ và xã hội. Khung đánh giá chính sách giúp Chính phủ theo dõi và điều chỉnh kịp thời. Trong bối cảnh khởi nghiệp sáng tạo, khả năng thích ứng với thay đổi là yếu tố quyết định sự tồn tại và phát triển lâu dài của các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo. Việc này đặc biệt quan trọng vì ngành sáng tạo luôn đối mặt với sự thay đổi nhanh chóng trong công nghệ, xu hướng thị trường, yêu cầu của người tiêu dùng và các yếu tố môi trường xã hội. Một khung đánh giá chính sách rõ ràng không chỉ giúp các nhà hoạch định chính sách theo dõi hiệu quả hiện tại của chính sách mà còn giúp xác định các khả năng điều chỉnh để đáp ứng sự thay đổi, từ đó nâng cao khả năng thích ứng của hệ sinh thái khởi nghiệp sáng tạo.

– Giám sát và điều chỉnh chính sách trong bối cảnh thay đổi nhanh chóng

Trong các lĩnh vực sáng tạo, chẳng hạn như công nghệ, nghệ thuật số, truyền thông và thiết kế, sự thay đổi diễn ra rất nhanh chóng. Những yếu tố như xu hướng tiêu dùng, tiến bộ công nghệ và biến động trong nền kinh tế toàn cầu có thể tác động trực tiếp đến mô hình kinh doanh của doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo. Một khung đánh giá chính sách rõ ràng sẽ giúp các nhà hoạch định chính sách theo dõi, đánh giá và hiểu rõ các tác động này đối với doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo, từ đó có thể điều chỉnh các chính sách hỗ trợ để phù hợp hơn với hoàn cảnh thay đổi.

Khung đánh giá chính sách giúp cung cấp dữ liệu và thông tin cần thiết để các nhà hoạch định chính sách đưa ra quyết định kịp thời, chẳng hạn như điều chỉnh các khoản hỗ trợ tài chính hoặc thay đổi các quy định pháp luật cho phù hợp với tình hình mới. Việc này không chỉ giúp bảo vệ các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo khỏi các biến động bất ngờ mà còn khuyến khích các doanh nghiệp này

chủ động tìm kiếm các cơ hội mới, thích ứng và sáng tạo trong môi trường thay đổi liên tục (OECD, 2018).

– Khả năng linh hoạt trong việc điều chỉnh các hỗ trợ tài chính

Một khung đánh giá chính sách có thể giúp đánh giá hiệu quả của các chương trình hỗ trợ tài chính trong bối cảnh thay đổi nhanh chóng của thị trường và công nghệ. Các chính sách hỗ trợ như vay vốn, trợ cấp hay hỗ trợ thuế cần có khả năng điều chỉnh linh hoạt để đáp ứng với các nhu cầu thay đổi của doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo. Khung đánh giá sẽ giúp xác định các chương trình nào hiệu quả, các mô hình tài trợ nào có thể giúp doanh nghiệp sáng tạo vượt qua khó khăn và phát triển trong một môi trường thay đổi nhanh chóng.

Các nghiên cứu cho thấy doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo trong giai đoạn khởi đầu thường phải đối mặt với những biến động lớn về tài chính, xuất phát từ sự thay đổi nhanh chóng của thị trường hoặc công nghệ. Do đó, các chính sách hỗ trợ cần được thiết kế linh hoạt, có khả năng điều chỉnh kịp thời và hiệu quả nhằm giúp doanh nghiệp duy trì hoạt động ổn định. Khung đánh giá sẽ cung cấp thông tin về sự hiệu quả của các chính sách tài chính trong việc hỗ trợ các doanh nghiệp thích ứng với những thay đổi này (UK Department for Digital, Culture, Media and Sport, 2016).

– Đánh giá sự phát triển của công nghệ và các yếu tố tác động khác

Một trong những yếu tố thay đổi lớn nhất trong các ngành công nghiệp sáng tạo là sự phát triển nhanh chóng của công nghệ, đặc biệt là công nghệ số. Các công nghệ mới như trí tuệ nhân tạo, blockchain và thực tế ảo (VR) đang thay đổi cách thức sản xuất và phân phối sản phẩm sáng tạo. Một khung đánh giá chính sách giúp theo dõi sự phát triển của các công nghệ mới và xác định mức độ chuẩn bị của các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo trong việc áp dụng những công nghệ này. Điều này không chỉ giúp các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo tận dụng các cơ hội mới mà còn giúp chính sách thích ứng với sự thay đổi trong công nghệ. Chẳng hạn, việc phát triển các nền tảng số và các ứng dụng di động đã tạo ra một cú hích lớn

cho các ngành công nghiệp sáng tạo như âm nhạc, phim ảnh và nghệ thuật số. Khung đánh giá chính sách giúp đảm bảo rằng các chính sách hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo không chỉ đáp ứng nhu cầu hiện tại mà còn có thể giúp các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo nhanh chóng thích ứng với các công nghệ mới và phát triển theo xu hướng (UNESCO, 2020).

– *Khả năng cải tiến và tối ưu hóa môi trường khởi nghiệp sáng tạo*

Khả năng thích ứng với thay đổi cũng bao gồm việc tối ưu hóa môi trường khởi nghiệp sáng tạo. Một khung đánh giá chính sách rõ ràng sẽ giúp đánh giá môi trường sáng tạo hiện tại, xác định các yếu tố có thể gây cản trở hoặc thúc đẩy sự phát triển của các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo trong bối cảnh thay đổi. Điều này có thể liên quan đến các vấn đề như quy định pháp luật, khả năng tiếp cận nguồn lực hoặc cơ sở hạ tầng hỗ trợ. Khi các yếu tố này được theo dõi và đánh giá một cách thường xuyên, các nhà hoạch định chính sách có thể chủ động điều chỉnh các chiến lược và chương trình hỗ trợ để tối ưu hóa môi trường khởi nghiệp sáng tạo, giúp các doanh nghiệp dễ dàng thích ứng và phát triển bền vững trong điều kiện thay đổi. Các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo có thể khai thác những cơ hội mới, đồng thời đối phó với các thách thức như sự thay đổi trong nhu cầu thị trường hoặc sự tiến bộ trong công nghệ (OECD, 2018).

Khả năng thích ứng với thay đổi là yếu tố then chốt để các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo có thể tồn tại và phát triển trong một môi trường thay đổi liên tục. Khung đánh giá chính sách đóng vai trò quan trọng trong việc theo dõi và điều chỉnh các chính sách hỗ trợ để giúp các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo dễ dàng thích ứng với những thay đổi về công nghệ, thị trường và các yếu tố kinh tế. Một khung đánh giá rõ ràng giúp tạo ra sự linh hoạt trong chính sách, từ đó thúc đẩy sự đổi mới sáng tạo và phát triển bền vững trong hệ sinh thái khởi nghiệp sáng tạo.

4. KẾT LUẬN

Khung đánh giá chính sách là công cụ khoa học giúp đo lường, theo dõi và điều chỉnh hiệu quả của các chính sách khởi nghiệp sáng tạo.

Việc áp dụng một khung đánh giá rõ ràng không chỉ hỗ trợ các cơ quan chức năng nhận diện điểm mạnh, điểm yếu của chính sách hiện hành mà còn tối ưu hóa nguồn lực, thúc đẩy môi trường đổi mới sáng tạo và bảo đảm sự phát triển bền vững của doanh nghiệp. Trong bối cảnh nền kinh tế số và công nghiệp sáng tạo tại Việt Nam đang phát triển mạnh mẽ nhưng còn thiếu sự đồng bộ và hiệu quả, khung đánh giá chính sách trở thành yêu cầu cấp thiết. Chỉ khi chính sách được đánh giá và điều chỉnh một cách hệ thống, khoa học, chúng mới có thể phát huy tác động tích cực, góp phần xây dựng hệ sinh thái khởi nghiệp sáng tạo bền vững và tạo động lực cho tăng trưởng kinh tế xã hội lâu dài.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Graham, P. (2005). *Startup = Growth*. Truy cập ngày 10/02/2025, từ <http://www.paulgraham.com/growth.html>
- Moghimi, S. M., & Karimi, F. (2001). *Entrepreneurship*. Tehran: Tehran University Press.
- OECD. (2018). *OECD Science, Technology and Innovation Outlook 2018: Adapting to Technological and Societal Disruption*. Paris: OECD Publishing. DOI: https://doi.org/10.1787/sti_in_outlook-2018-en
- UK Department for Digital, Culture, Media & Sport. (2016). *Creative Industries: Focus on Employment*. London: DCMS. Truy cập ngày 11/02/2025, từ <https://www.gov.uk/government/statistics/creative-industries-2016-focus-on-employment>
- UNESCO. (2020). *UNESCO Science Report: The Race Against Time for Smarter Development*. Truy cập ngày 11/02/2025, từ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374405>
- Vietnam National Innovation Center & Do Ventures. (2023). *Vietnam Innovation & Tech Investment Report 2023*. Truy cập ngày 10/02/2025, từ https://nic.gov.vn/img/wpuploads/2023/04/ENG_Vietnam-Innovation-Tech-Investment-Report2023_final.pdf